

Бошланиши биринчи саҳифада.

Унинг шахсидаги юксак инсоний фазилатлар, чуночни, аёл хотига эхтиром, ат-рофдагиларга меҳр ва шафқатда бўлиш, таъкидлаш жойизи, Бобур ҳәттининг мазмунига алланган эди. Айнан Бобурнинг юксак инсоний хиспларини намоён этибучи, уни беш-олти асрдан кейин ҳам баркамол инсон сифатида кўрсатувни мисоллар таълими. Масалан, Шарқ тарихида шоҳ ёки сulton вафот этасдан туриб муслини ўз ворисига колдирмаган. Бобур вафотидан маъмур муддат олдин салтанатини тўйнич ўғли Хумоюн мизрга тошириди. У Хиротда бўлганида Кобулда энг яқин қизилари фитна ўштирилди. Бу манзара Бобурнинг ўзига қилинган хиётната муносабатни ҳам, давлатчилик сиёсатини ҳам, оғир дамди кечирилди бўлишини ва ниҳоят ўта мөрх-шофкатли инсон эканлигини ҳам ёрқин кўрсатади. Бобурнинг Кобулдан узодка — Хиротдаглидан фойдаланиб, унинг ўргина Мирзохонин подшоҳ, этиб тайланаш учун Ко-були мухосара эттанида у кўп машҳақатлар билан Кобулга кела-ди ва бу фитнани бартараф этиди. У кўлга тушган, шармандачлар аёллар тўшакхонасига яширганин Муҳаммад Ҳусайн ми-зони «унон додимнинг волидаси Шоҳбеким хоҳарзодаси бўлур эди, буордумким,

БОБУР БУЮКЛИГИНИНГ ҚИРРАЛАРИ

таалуқлилигидан қатни назар, тамға со- лиғидан озод этилганин асослади. Ик-кинчи фармони вафотидан иккى ийл олдин бутун салтанатидан шароб ичишини кельтиришинганда ман эттагина оидид. Бобурнинг бу иккى фармони унинг ҳалқарар-варлигидан, инсон манфаати, унинг соглиги ва ахлоқи барка-моллигини юксак кадрлаганидан долалатидир.

Захирiddин Бобур фарзандлари Ҳумоюн ва Комронга ёзган мактуб ҳамда васиятномасида салтанатни адолатли тарзда, бамаслаҳат бошқариш, нокасларни асло давлат ишларига алаштири-маслик, зинҳор бошка элу элат-ларнинг дини, урф-адолатлари ва аънъанларига дахл қўлмаслик, ас-синча, уларни ҳурмат этишини тъ-кидлаганинни бу калбидарё шахс-нинг узоқнин кўра билганинга далилдир. Бобур назаридан салта-нат обрўси, биринчи навбатда, са-водли, тез бир ҳулосага келадиган, сўз курадиган шустурни алоғидан ишларига оид ма-салаларни бамаслаҳат адо этган, уларнинни фикрини инобатлашган. Гулбад-демиган «Ҳумоюннома» асарида ёзишича, Бобур Агрода давлат ишларни билан банд бўлган пайдай Хурсондан хотини — Ҳуб Нигорхоним ташриф бўрганинда у ал-лақачи саройга анча яқинлашганлиги хидагидаги ҳабар етказилди. Шунда Бобур барча юмушларни қолдириб хоти-ни томон отланади. У аёлни келётган кар-вонни кўриб, отидан тушшиб, хотини то-мон ошиқади. Аёлни отидан тушшиб, ўзининг отига миндирида ва от жилови-ни кўлига олиб саройгача яёв етаклаб ке-лади. Подшоҳнинг бу ҳарарати айрим сарой аъёнларига ёкмайди ва уларнинг этирзларига сабаб бўлади. Шу мисол-нинг ўзи ҳам Бобурнинг ўз давридан анча иларига кетганинглини оиласидаги мун-сабатди самимият устун бўлганини бил-диради, бу замондоҳларимиз учун яна-биригратаб сабобидир.

«Бобурнома»да муалиф давлат бошқар-увига оид сирларни этирибо этиши билан бир катorda, ўйл кўйтан хатоларини хам онлиб очиқ бўлган этган. Айниска, унинг Хирота, Бадиуззамон мирзо ҳузу-рига ташриф бўрганинда бехосдан Бади-узамондан олдин у томонга қадам кўйга-ни, бу дипломатик хатони пайкаган Косимбек Бобурнинг белбонидан тортганини, ҳар иккала шахса дала бир вақтда бир-би-

ўзлаштириши лозим; хулида жасорат, мард

кишига хос хусусиятлар доимо намоён бўлиши, муҳорбалардага мушкул пайдай

королдошига ёрдам кўпини чўяши, очиқ

кўнглини, саҳиб ва бечорапарварлик умр

шиори бўлган шахсига давлат бошқар-вида ўзини кўрсата олади. Хисравшоҳ,

Бекіт Чагониёнин, Али Дуст, Сўлтон Мах-муд ва бошка бекларнинг характерида

жо бўлган тарихий санасини кетилиради:

Абдуллатиф Ҳусрави
Жамшидиф, ки буд

Дар силк бандагонаш
Фаридун Зардуҳушт.

Бобо Ҳусайн кунт шаби
жумъааш ба тир,
Тарихани ии наис, ки
Бобо Ҳусайн кунт.

Таржимаси: «Абдуллатиф Жам-

шиддай шукухли подшоҳ эди,

Фаридун билан Зардуҳушт кула-
ри катори эди. Уни Бобо Ҳусайн

жумани илову килид.

Жўйи ҳуш ҳарфларини ра-

қамга айлантирамиз: жим-3; вов-

6; ио-10; во-60; вов-6; шин-30;

жами — 925. Бобур фаолиятида,

ер сугориша ва ободонлик тар-
хида мухим ҳисобланган бу арик

хижри 925, милодий 1518 ийл

да қазиллангани маъмур бўлади.

«Тўқиз ўз ўн учини ийл өвке-

алари»да эса Бобур: «Шибу йилларнинг охирда сеншана кенаси зульқада

оийнинг тўртида Кобулнинг арки-
да» ўғли Ҳумоюн түғилганини ай-
тади ва «тъарихи валодати»ни (ту-
филиш тарихини) шоир Мавлоно

мисранинг мазмунан ёки шаклан

бир хил қициб колишига мисол

булишини таъкидлайди.

Воқеаҳ Шайх Зайн ёндаш-
ниважи байн кўлган Бобур, унинг

иллари Диболур фатхини «ва-

санти шахри рабийн аввал» («ро-
бизул-аввал ойиннинг ўртаси»)

шаклида ифодаланганинни эслаб

утади. «Васати шахри рабийн аввал» ибораси ҳижри 930, милодий 1514 ўғли мувофиқидир.

«Тўқиз ўз ўттис тўртични ийл өвке-

алари»да Чандирийни эгалла-
ниважи бекиб адабий, илмий,

тарихий асарлари, «Аруз рисоласи», шев-
рий девониу назими асарлари, Ҳожа Ахро-
ри валининг «Волидия» асарининг фор-
чадан ўзбек тилига ўтиргани, мусики ва ҳар-
бларни оид асарлари (ҳали топилмаган)

унга бўкин шукрат келтириди ва келгуси ав-
лоди ҳам бундан баҳраманд бўлишига шубҳа йўк.

Бебако умр Бобурга бу ниятларини

амалга ошириши имкон бермади. Бирок

унинг Ҳодирдиган бекиб адабий, илмий,

тарихий асарлари, «Аруз рисоласи», шев-
рий девониу назими асарлари, Ҳожа Ахро-
ри валининг «Волидия» асарининг фор-
чадан ўзбек тилига ўтиргани, мусики ва ҳар-
бларни оид асарлари (ҳали топилмаган)

унга бўкин шукрат келтириди ва келгуси ав-
лоди ҳам бундан баҳраманд бўлишига шубҳа йўк.

Бебако умр Бобурга бу ниятларини

амалга ошириши имкон бермади. Бирок

унинг Ҳодирдиган бекиб адабий, илмий,

тарихий асарлари, «Аруз рисоласи», шев-
рий девониу назими асарлари, Ҳожа Ахро-
ри валининг «Волидия» асарининг фор-
чадан ўзбек тилига ўтиргани, мусики ва ҳар-
бларни оид асарлари (ҳали топилмаган)

унга бўкин шукрат келтириди ва келгуси ав-
лоди ҳам бундан баҳраманд бўлишига шубҳа йўк.

Бебако умр Бобурга бу ниятларини

амалга ошириши имкон бермади. Бирок

унинг Ҳодирдиган бекиб адабий, илмий,

тарихий асарлари, «Аруз рисоласи», шев-
рий девониу назими асарлари, Ҳожа Ахро-
ри валининг «Волидия» асарининг фор-
чадан ўзбек тилига ўтиргани, мусики ва ҳар-
бларни оид асарлари (ҳали топилмаган)

унга бўкин шукрат келтириди ва келгуси ав-
лоди ҳам бундан баҳраманд бўлишига шубҳа йўк.

Бебако умр Бобурга бу ниятларини

амалга ошириши имкон бермади. Бирок

унинг Ҳодирдиган бекиб адабий, илмий,

тарихий асарлари, «Аруз рисоласи», шев-
рий девониу назими асарлари, Ҳожа Ахро-
ри валининг «Волидия» асарининг фор-
чадан ўзбек тилига ўтиргани, мусики ва ҳар-
бларни оид асарлари (ҳали топилмаган)

унга бўкин шукрат келтириди ва келгуси ав-
лоди ҳам бундан баҳраманд бўлишига шубҳа йўк.

Бебако умр Бобурга бу ниятларини

амалга ошириши имкон бермади. Бирок

унинг Ҳодирдиган бекиб адабий, илмий,

тарихий асарлари, «Аруз рисоласи», шев-
рий девониу назими асарлари, Ҳожа Ахро-
ри валининг «Волидия» асарининг фор-
чадан ўзбек тилига ўтиргани, мусики ва ҳар-
бларни оид асарлари (ҳали топилмаган)

унга бўкин шукрат келтириди ва келгуси ав-
лоди ҳам бундан баҳраманд бўлишига шубҳа йўк.

Бебако умр Бобурга бу ниятларини

амалга ошириши имкон бермади. Бирок

унинг Ҳодирдиган бекиб адабий, илмий,

тарихий асарлари, «Аруз рисоласи», шев-
рий девониу назими асарлари, Ҳожа Ахро-
ри валининг «Волидия» асарининг фор-
чадан ўзбек тилига ўтиргани, мусики ва ҳар-
бларни оид асарлари (ҳали топилмаган)

унга бўкин шукрат келтириди ва келгуси ав-
лоди ҳам бундан баҳраманд бўлишига шубҳа йўк.

Бебако умр Бобурга бу ниятларини

амалга ошириши имкон бермади. Бирок

унинг Ҳодирдиган бекиб адабий, илмий,

тарихий асарлари, «Аруз рисоласи», шев-
рий девониу назими асарлари, Ҳожа Ахро-
ри валининг «Волидия» асарининг фор-
чадан ўзбек тилига ўтиргани, мусики ва ҳар-
бларни оид асарлари (ҳали топилмаган)

унга бўкин шукрат келтириди ва келгуси ав-
лоди ҳам бундан баҳраманд бўлишига шубҳа йўк.

Бебако умр Бобурга бу ниятларини

амалга ошириши имкон бермади. Бирок

унинг Ҳодирдиган бекиб адабий, илмий,

тарихий асарлари, «Аруз рисоласи», шев-
рий девониу назими асарлари, Ҳожа Ахро-
ри валининг «Волидия» асарининг фор-
чадан ўзбек тилига ўтиргани, мусики ва ҳар-
бларни оид асарлари (ҳали топилмаган)

унга бўкин шукрат келтириди ва келгуси ав-
лоди ҳам бундан баҳраманд бўлишига шубҳа йўк.

Бебако умр Бобурга бу ниятларини

амалга ошириши имкон бермади. Бирок

унинг Ҳодирдиган бекиб адабий, илмий,

тарихий асарлари, «Аруз рисоласи», шев-
рий девониу назими

БОБУР МИРЗОНИНГ БУГУНГИ АВЛОДЛАРИ

Бобур номидаги халқаро жамғарма раиси Зокирхон Машрабов Марказий. Осиң мемлакатлари бўйлаб ўюштирган илмий экспедиция сафарлида Хиндистон ва Покистонда яшайтган Заҳиридин Муҳаммад Бобур авлодларига мансуб бир неча оиласларни топиб, матбуот ва китоблар орқали ҳалқимизга таништирган эди. Покиза Султонбеким, шунингдек, Зиёвуддин ва Масиҳуддин Тусийларнинг оиласларни шулар жумласидандир...

Андижондаги Бобур бигода баланд гумбазли салобатли бинода «Бобур ва жаҳон маданияти» музейи жойлашган. Шу музей хонарларининг бирори Бобурга оид нодир бир китобни ўзи билан машғул эдим. Музей мудираси – Румер Годенининг «Гулбадан» романини инглиздан ўзбек тилига таржима қилган Холидаҳон Сўфиева бир ажнабий оила аъзоларига инглиз тилида Бобур хаётини маълумот берди турар эди. Кизиксиниб қарадим: ота, она, бир ўғил ва иккى ўзи. Негадир, улар форсий тилини тушунишса керак, деган хаёл кўнглигимга келди-да, Холидаҳонга ёндашиб: «Булар кимлар экан?» деб сўради. «Булар – покистонлик Бобур авлодларидан. Улуг бобокалонлари ҳазрати Бобур юртими кўрганин келишибди», деган жавобни одим.

Оила бошлиғи билан саломлашмади, форс тилида «Мен сизларга кизиқиб келдим», деган гап бошлидим. Форсийда эркин мулоқот қилдик. Оила бошлигининг исм-шарифи уларнинг

Вахоб РАҲМОНОВ

Гавҳар ИБОДУЛЛАЕВА

Қўнил – менини тоғимдир

ҚУВОНЧЛАР САНЧИЛАР ҚЎКСИМГА

Сиз ёқларга кетиб қолади қўнглим,
Қўнглиминнинг изидан эргашаман жим.
Йўлларга сочилиб бўлмасдан умрим,
Сизнинг умрингизга келар тўклим.

Нечук толедир бу, нечук синоат,
Мехристон уммоқда қоқрекларимда.
Қўнглим ўсбн борар даражада мисоли,
Согинч кафт ёзали япроқларимда.

Қўнглим фазоланар, қўнглим кўклиланар,
Фаржин туймай қўйдим тушим-ўнгимин.
Насибамдан турган дийдорни ўйлаб,
Ерилиб кетали қўнгли қўнглиминнинг.

Пойимда жон берар умидвор ғамлар,
Қувончлар санчилар мунштед кўксимга.
Жонимда... Сизга деб асрартиерман,
Ташриф қилармисиз севгимга..

ВАЗИФА

Ўғлим Сарварбекка
Соялари айвон бўлалари,
Мевалир ларзор бўллади,
Ушла, деб кўл берни турди,
Ҳеч бўлмаса бир дараҳтдай бўл.
Қархатонда тўнгил турса ҳам,
Совуқ урса, аёз урса ҳам,
Тушларига баҳор киради,
Ҳеч бўлмаса бир дараҳтдай бўл.

Ойлар билан сўйлашар фақат,
Сувлар билан сирлашар фақат,
Ғийбатларга парвоси келмас,
Ҳеч бўлмаса бир дараҳтдай бўл.
Ҳар ингрис – ўқилмаган ҳат,
Хазонларни қаватма-қават,
Тўкила ҳам ўтиси келмас,
Ҳеч бўлмаса бир дараҳтдай бўл.

Бир шоҳасин кессант жонидан,
Новдалари бодарр ёнидан,
Ҷашамоқдан умид узмайди,
Ҳеч бўлмаса бир дараҳтдай бўл.
Осимонларга бўйлайверади,
Чарчамайди, гуллайверади,
Ишнамоқни кандо қилимайди,
Ҳеч бўлмаса бир дараҳтдай бўл.

Юлдузлардан чодир ёшиниб,
Ўсоварер кунга талшиниб,
Довулларни кўзга илмайди,
Ҳеч бўлмаса бир дараҳтдай бўл.
Осимонларга бўйлайверади,
Чарчамайди, гуллайверади,
Ишнамоқни кандо қилимайди,
Ҳеч бўлмаса бир дараҳтдай бўл.

Тупроқ эрур унинг ватани,
Ерга ботиб улғаир тани,
Дараҳт ҳам бир одам дегани,
Ҳеч бўлмаса бир дараҳтдай бўл.

Ўрганиб қол, уқиб қол, болам,
Дараҳтлардан улгу ол, болам,
Адолатнинг тарозуси таҳт,
Бир очилиб, бир сўлини ҳам баҳт.

КАНГУЛ

Кангум, мендан бўлак
кининг бор сенинг,
Кангум, Сендан бошқа
кининг бор менинг.

Кангум деган жағолиг
Маним янгир, торимдир.
Кангум деган сафолиг
Маним оқу зоримдир.

Кангум деган подполиг
Маним хасу хоримдир.
Кангум деган гадолиг
Маним шаҳсуворимдир.

Кангум деган рўёлиғ
Маним ҳақим, оримдир.
Кангум деган хатолиг
Маним йўту боримдир.

Кангум деган алолиг
Касимдир, дунноворимдир.
Кангум деган жудолиг
Маним дўсту ёримдир.

Кангум деган озориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.
Кангум деган... дилдориг
Манинга гирифтордир!..

Кангум деган ғизориг
Маним учун бир дордир.<

ДАВР БИЛАН ҲАМНАФАС

Тошкент фотосуратлар уйида Ўзбекистон Бадий академияси ҳакиқий аъзоларининг "Ватан меҳри билан йўргилган ижод" VI-янганинв ҳисобот кўргазмаси бўлиб ўтди. Унда ўтига яқин расомнинг юзга яқин ижодий намуналари намойиш этилди. Кўргазма мархум рассомлар Н.Кўзибоевнинг "Ал-Хоразмий" ва М.Набиевнинг "Ал-Беруний" ва "Бобур" тарихий портретлари билан бошланади. Тарихий манбалардан мисқоллаб тўлаш орқали Шарқнинг буюк сиймолари образини яратишида бу академик рассомларнинг хиссалари катта.

Сайдулла Абдулаевнинг "Кўк маржон" триптихи, "Самарқанд осмонидаги юлдузлар", "Шоира Зебунисо", "2006" композицияси ҳам тарихий давр

тихиди совук ўлканинг руҳини илғаб олишида ўзига хос нуктадан турб тасвирга олганни кўл келган. "Шарқ"да тेраклар, тепаликлар ва ястаниб ётган далалар типик шарқ руҳини беради.

Х.Холматовнинг Заҳириддин Муҳаммад Бобур ҳаётига доир туркум миниатюралари рассомнинг ижодий салоҳитини намоён этиб турибди. Мусаввир Ватан тарихининг майяни дарвина Бобур яшаган даврнинг фожей қарама-қаршиликлари орқали ёртишига ҳаракат килила.

Б.Бурмакиннинг "компьютоф" санъатида юксак чўкига кўтарилигани "Тоққа ўйл", "Анор гуллагандаги" композицияларида кўринали. Кенг панорамали тибат кенгликлари композицион топилими асоссига курилган. Рассомнинг "Насосат", "Дам олиш", "Ёз", "Иккиласинш" асарлари реал ва абстракция оралигидаги нозик тебринишларидан. Шу туркумдаги асарларида мусаввир давр руҳини, инсоният ҳаётидаги юлдузлар онлар мөҳиятини таринангаган.

Рассомнинг Алишер Навоий, Ҳусайн Бойқаро, Камолиддин Беҳзодлар яшаган давр манзарасини яратиши доир изланишлари, айниқса, ётиборидир. Шу туркумдаги асарларида мусаввир давр руҳини, инсоният ҳаётидаги юлдузлар онлар мөҳиятини таринангаган.

Театр рассоми О.Аллабергеновнинг "Хива" туркум изланишларида эса Хоразм табиати, унинг меморий ётториларни, одамларнинг анъанавий турмуш тарзи ихчам ифода этилган. Расом айрим штихлар, белгилар, дештлар суносатида воҳанинг ўзига хос жиҳатларини, табиий манзараларини гавдалантирган.

М.Содиконинг "Бухороди куз" туркуми, "Кузги манзара", "Бухоро", "Кеч", "Кузот мотивлар" композициялари унинг субъект техникасини пухта егаллаган ижодкор эканини кўрсанади. Ўзбекистонда ақверал техникасини мукаммал билган; азим Бухор руҳини суратларга муҳрлётган рассомнинг кўргазмага кўйилган асарлари унинг бой тажрибалари маҳсулидир.

Т.Қузиевнинг фотография жанрида "Шимол", "Фарб", "Жануб", "Шарқ" туркум асарлари ҳам диққатга сазовор. Масалан, "Шимол" триптихи

Сайдуллаев. "Зебунисо", 2006

га сазовор. "Илоҳий само" композициясида рамзлар, истиора, тимсоллар, мажози белгилар воситасида бутун бир шарқ руҳи ифода этилган. "Хайра"да аёт ва ёртасидаги нозик ва нафис туйгулар талқини кўзга ташланса, "Эҳтиростга берилши" да севиштагларнинг руҳий олами ўз ифодасини топади.

Ж.Куттимуродовнинг "Орол мадоннаси" кўй бора ётироф этилган. Мусаввир ёғочини гадир-будор фактураси ва танада пайдо бўлган кўйиллик чизиқлар, ёрқицлардан фойдаланиб ажойиб асар яратган. "Анахита" асарида ётигулан пластика, ички туйгулар йиғиндиси гавда шарпасида, аёт ёки ўстисини нигоҳга, нафис белгат ва туйгулар тимсолида намоён бўлади. Мусаввир ёғочга ишлов бериши, ундан ўз ички туйгуларнинг монанди образли ифода тўлдикларни юзага чиқаришида тенти ўйқунишади.

Акамал Икромхонов майлум ва машҳур мавзуяга кўл уриб, "Ханнатдан Ҳорзумлар" асарини яратган. Унинг "Голос шарбати" композицияси, "Олмали насторморт", "Анор гуллагандаги" асарлари таъсирчиларни, фалсафий таъсирин билан дикъатни тортади.

Жаълон Умарбековнинг "Умарбекова-Д. портрет" да санъатишунон рафиқа юксак туйгулар кенглигидаги хаёлот олаламига бурканган ҳолатда намоён бўлади. Ҳар бир детал орқали рассом портретга олинувчининг қуандалии фаолияти, ички руҳий ва маънавий дунёси, интеллектуал даражаси ва хаёлот оламини чудраг олган фикрлар доирасидаги кашиф этади. "Чизатой болига" суратида рассом ёнлиқ ойларни, ўзи вўғаётган маҳалла хотиралари, дўстлари, беѓубор болалиги ҳақида ҳикоя қилиади.

Алишер Мирзаевнинг "Кўприка", "Абдийликка ўйл", "Сўқок деворлари", "Санамлар", "Дилдорнинг руҳий дунёси" композицияларида рассом чизигилар ўйини, қаламчиги кучи билан қалбига тинчлик бермаётган туйғи-

уларни ифода этади. Суратлардаги ҳар бир детал, ҳар бир чизиқ рассомнинг маҳоратидан далолат беради.

Хулоса қилиб айтганда, мазкур кўргазма ўзбек бадий санъати намоёнданлари — академик рассомнинг давр билан ҳамоҳангича талқини кўзга ташланса, "Эҳтиростга берилши" да севиштагларнинг руҳий олами ўз ифодасини топади.

Абдували ЭГАМБЕРДИЕВ, санъатшунуслик фанлари доктори

га сазовор. "Илоҳий само" композициясида рамзлар, истиора, тимсоллар, мажози белгилар воситасида бутун бир шарқ руҳи ифода этилган. "Хайра"да аёт ва ёртасидаги нозик ва нафис туйгулар талқини кўзга ташланса, "Эҳтиростга берилши" да севиштагларнинг руҳий олами ўз ифодасини топади.

Акамал Икромхонов майлум ва машҳур мавзуяга кўл уриб, "Ханнатдан Ҳорзумлар" асарини яратган. Унинг "Голос шарбати" композицияси, "Олмали насторморт", "Анор гуллагандаги" асарлари таъсирчиларни, фалсафий таъсирин билан дикъатни тортади.

Жаълон Умарбековнинг "Умарбекова-Д. портрет" да санъатишунон рафиқа юксак туйгулар кенглигидаги хаёлот олаламига бурканган ҳолатда намоён бўлади. Ҳар бир детал орқали рассом портретга олинувчининг қуандалии фаолияти, ички руҳий ва маънавий дунёси, интеллектуал даражаси ва хаёлот оламини чудраг олган фикрлар доирасидаги кашиф этади. "Чизатой болига" суратида рассом ёнлиқ ойларни, ўзи вўғаётган маҳалла хотиралари, дўстлари, беѓубор болалиги ҳақида ҳикоя қилиади.

Алишер Мирзаевнинг "Кўприка", "Абдийликка ўйл", "Сўқок деворлари", "Санамлар", "Дилдорнинг руҳий дунёси" композицияларида рассом чизигилар ўйини, қаламчиги кучи билан қалбига тинчлик бермаётган туйғи-

уларни ифода этади. Шеригим китайга, репетицияни кўриб, "Ий", ёнди ўйнамайман. Анча иш қилиб кўйиб-бизаслар кўриб турди! Аслида драматург асарни ёзатиб: "Ҳаҳ, Наби-я, қаріб колдинг-а, Наби-я!" деб, актёрини ёшлигини юмсанган. Мен эса, Наби Раҳимовнинг шогирдидан-да...

— **Үйгуннинг "Парвона"** писесаси кучла асар эмас, лекин спектаклда маҳоратли ижонро кўрамиз...

— Бунга ўшаш жараёнлар тетрада тез-тез бўлиб туради, — дейди Обид Юнусов. — Бир пайтари "Чакмок-чакмок" номли спектакл кўйиди. Муалиф уруш даврида ўзи гуҳо бўлган воқеаларни қаламга олган. Унинг битта "чакмок"ни олиб ташлаб, режиссер Рустам Ҳамидов ҳар куни нимадир қўшиб, ўзгаришиб сценарийни ишлаб келади. Рус тилида ёзган учун, мен ун таржими килиш билан шуғулланаман. Писесани топшириш вақти келгандан кимлини мусалифдан ҳадискарира турсан, у: "Рахмат!" деди.

Ўйнунг домланинг ўзи "Парвона" бўйи бергандига юрганимиз жиз этади. Лекин роллар тақсимланганда, менга беришмади. Режиссер Шафо Қайомовдан ўзим: "Шу ҳархамон жуда ёқинди, менгам рол беринг..." "Хўй", деген ёнди!, деб ёртасидаги. Аслида драматург ролларни яхши кўраман, — дейди ҳархамоннинг ўзи. — Бозида комил рол ўйнаганим учун, мени комидиябоп артист деб ўйлайдиган...

— Бир куни "Кавказ асариси" фильмда ўйнаган актёр Александер Деминенкони телевизорда кўрсатиб келишибди, — дейди актёрнинг ўғли. — У: "Мен Шурикни ёмон кўраман", дейди. Ёшлигидаги шуғулланганда, ўйнана кимлини кўйиғандиз-ку, ўйнана мен репетицияни килиб туради... Ишнинг ҳам тўткимадига маколалар ҳам ўшаша бўлади-да. Таржимай ўзгартиролмайман-ку!"

Эҳтимол, биз ҳам Обид Юнусов жаки янги гап айтольмасиз. Унинг фикрлари, тажрибалари, ҳаётий хуосалари сизга таниш... Шуңдай бўлса-да, бизга кадрдан овоз соҳиби, таниш ҳаҳрамонларимиз "муаллиф" и билан гурунга ётих ёзсаниз.

Шоҳ Эдип ва Сулаймон отани Шукур Бурхонов, Навоийн Олим Ҳўжаев талқинида кўшига кўнинчимиз! Илғари драматурглар боз ҳаҳрамон учун маълум бир актёрларнинг кузлаб маъсус писесалар ёзишган: Эркин Воҳидовнинг "Олтин девор" и Фани Аъзамов, Ўлмас

Собир НАЗАРМУҲАММЕДОВ, режиссер:

Обид асили билан бир неча филмларни бирга ишлайдик. Ҳайридин

Султонов асасида олинган "Ташларнида гамони вилгаймай" филми

нига оғизлини ишлайдик. Кейинроқ "Девона", "Чайнгул" филмларни

ота ролини ижори этилди. "Согин соҳили" да эса май

лум майнона, Обид Юнусов ўзининг ишлайдиган

Филмдаги телба актёр ўзига армони бўлбай роллар билан яшади.

Обид аканни дам лилида анига армонга ишлайдиган

кимлини юзига оғизлини ишлайдиган

Филмдаги телба актёр ўзига армони бўлбай роллар билан яшади.

Обид аканни дам лилида анига армонга ишлайдиган

кимлини юзига оғизлини ишлайдиган

Филмдаги телба актёр ўзига армони бўлбай роллар билан яшади.

Обид аканни дам лилида анига армонга ишлайдиган

кимлини юзига оғизлини ишлайдиган

Филмдаги телба актёр ўзига армони бўлбай роллар билан яшади.

Обид аканни дам лилида анига армонга ишлайдиган

кимлини юзига оғизлини ишлайдиган

Филмдаги телба актёр ўзига армони бўлбай роллар билан яшади.

Обид аканни дам лилида анига армонга ишлайдиган

кимлини юзига оғизлини ишлайдиган

Филмдаги телба актёр ўзига армони бўлбай роллар билан яшади.

Обид аканни дам лилида анига армонга ишлайдиган

кимлини юзига оғизлини ишлайдиган

Филмдаги телба актёр ўзига армони бўлбай роллар билан яшади.

Обид аканни дам лилида анига армонга ишлайдиган

кимлини юзига оғизлини ишлайдиган

Филмдаги телба актёр ўзига армони бўлбай роллар билан яшади.

Обид аканни дам лилида анига армонга ишлайдиган

кимлини юзига оғизлини ишлайдиган

Филмдаги телба актёр ўзига армони бўлбай роллар билан яшади.

Обид аканни дам лилида анига армонга ишлайдиган

кимлини юзига оғизлини ишлайдиган

Филмдаги телба актёр ўзига армони бўлбай роллар билан яшади.

Обид аканни дам лилида анига армонга ишлайдиган

кимлини юзига оғизлини ишлайдиган

Филмдаги телба актёр ўзига армони бўлбай роллар билан яшади.

Обид аканни дам лилида анига армонга ишлайдиган

кимлини юзига оғизлини ишлайдиган

